

Komunitní sociální služby musí definovat přímo zákon, shodl se poradní orgán ombudsmana pro oblast práv lidí s postižením

20.6.2024 - | Kancelář veřejného ochránce práv

„Lidé s postižením mají v zásadě právo žít samostatný život v komunitě. Pokud se nepodaří alespoň rámcově v zákoně definovat komunitní službu, je možné, že se zafixuje současný stav, kdy mnozí lidé s postižením směřují do ústavů. Přitom by s podporou vhodných služeb mohli vést mnohem samostatnější a důstojnější život,“ shrnul na zasedání poradního orgánu své obavy zástupce ombudsmana Vít Alexander Schorm.

„Každý by měl mít možnost žít podle svého. A to se v ústavách neděje. Lidé se tam musí přizpůsobovat pevnému dennímu režimu, nemohou si vybrat své spolubydlící a často ani to, jak budou trávit volný čas. Právě rozvoj komunitních služeb umožní, aby i lidé s postižením mohli mít své doma a udržovali vazby s rodinou, kamarády nebo třeba se sousedy. Zatím ale nikde definici komunitních služeb nemáme,“ upozornila členka poradního orgánu ombudsmana Camille Latimier, ředitelka Společnosti pro podporu lidí s mentálním postižením.

Jak ukázal i výzkum ombudsmana, proměna ústavů – deinstitucionalizace – se v České republice v posledních letech zásadně zpomalila. Navíc se liší její rychlost i podoba v jednotlivých krajích. Výzkum odhalil, že na vině je právě i různý výklad základních pojmů. *„Proto je klíčové, abychom měli závaznou definici komunitních sociálních služeb. Jinak hrozí, že se potřebná proměna sociálních služeb ještě zpomalí či dokonce úplně zastaví,“* varoval zástupce ombudsmana. Připomněl, že stát si povinnost definovat komunitní službu stanovil jako jeden ze základních cílů v Akčním plánu deinstitucionalizace.

Za to se dnes postavil také poradní orgán pro oblast práv lidí s postižením. Ve svém usnesení vyslovil přání, aby zástupce ombudsmana toto téma otevřel s ministrem práce a sociálních věcí s cílem navázat na společné memorandum s MPSV z podzimu 2023. V něm se ministerstvo, veřejný ochránce práv a další instituce a organizace dohodli, že budou podporovat proces deinstitucionalizace v České republice.

Definice komunitních služeb přímo souvisí se souborem zákonů, které aktuálně projednává Poslanecká sněmovna. Jde především o zákon o sociálních službách a úpravu takzvaného sociálně zdravotního pomezí.

Rozvoj služeb komunitního typu včetně ambulantních, terénních a osobní asistence je nezbytný pro to, aby lidé s postižením mohli vést nezávislý život mimo ústavy a plně se zapojili do společnosti. K takové změně systému sociálních služeb zavazuje Českou republiku Úmluva OSN o právech lidí s postižením.

Co je...

... deinstitucionalizace: proces, ve kterém dochází k transformaci institucionální (ústavní) péče o lidi s postižením v péči komunitní. Cílem je zkvalitnit život lidem s

postižením a umožnit jim žít běžný život srovnatelný s životem jejich vrstevníků. Zahrnuje řízené rušení ústavů a rozvoj komunitních sociálních služeb. Ty jsou zaměřené především na potřeby svých klientů a na jejich sociální začleňování.

... sociální služba komunitního charakteru: je zaměřená na řešení nepříznivé sociální situace v přirozeném prostředí a nevylučuje své uživatele ze společnosti. Může mít ambulantní, terénní i pobytovou formu. Sociální služby komunitního charakteru nejsou soustředěné do jednoho místa. Ambulantní a pobytové služby mají určený maximální počet klientů. Podporují klienty v navazování a udržování běžných společenských vztahů a rolí. Rozvíjí a podporují jejich schopnosti.

Zdroj: MPSV, Kritéria služeb komunitního charakteru a kritéria transformace a deinstitucionalizace. Pro potřeby tiskové zprávy jsou definice zkrácené a zjednodušené.

- Usnesení poradního orgánu k vymezení sociálních služeb komunitního charakteru
- Memorandum k deinstitucionalizaci

https://www.ochrance.cz/aktualne/komunitni_socialni_sluzby_musi_definovat_primo_zakon_shodl_se_poradni_organ_ombudsmana_pro_oblast_prav_lidi_s_postizenim